

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра прикладної інженерії та охорони праці

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Гарант освітньої програми

Заморська І.Л.

“ 1 ” вересня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

Освітній рівень: *магістр*

Галузь знань: *18 – Виробництво та технології*

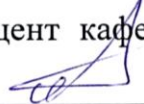
Спеціальність: *181 – Харчові технології*

Освітня програма: *Технології харчування*

Факультет: *інженерно-технологічний*

Умань – 2020

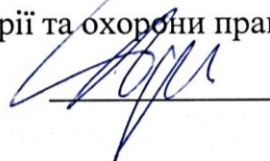
Робоча програма дисципліни «Інтелектуальна власність» для здобувачів вищої освіти спеціальності 181 – Харчові технології освітньої програми Технології харчування. – Умань: Уманський НУС, 2020. – 12 с.

Розробник: Кепко О.І., доцент кафедри прикладної інженерії та охорони праці,
к.т.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри прикладної інженерії та охорони праці. Протокол від 25.06. 2020 року № 12.

Завідувач кафедри прикладної інженерії та охорони праці

„25” 06 2020 р.

Березовський А.П.

Схвалено науково-методичною комісією інженерно-технологічного факультету

Протокол від 1.09.2020 року № 1.

Голова

(підпис)

(Заморська Т.В.)
(прізвище та ініціали)

«1» 09 2020 року.

© УНУС, 2020 рік
© О.І.Кепко, 2020 рік.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів відповідних ECST – 3	Галузь знань 18 – Виробництво та технології	Нормативна	
	Спеціальність 181 – Харчові технології		
Модулів – 1	Освітній рівень – магістр	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	
Загальна кількість – 90		Семестр	
		1-й	
Тижневе навантаження Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітня програма – Технології харчування	Лекції	
		14 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
год.	год.		
Вид контролю: залік			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – Вивчення курсу є формування у студентів знань та вмінь в області організації створення та правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми наукового, технічного та педагогічного характеру у процесі навчання, науково-дослідної, освітньої діяльності та у виробничих умовах, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Завдання (Програмні компетентності):

Загальні

– ЗК1. Здатність застосовувати інформаційні і комунікаційні технології для пошуку та аналізу науково-технічної інформації, організації наукових досліджень, оброблення одержаних результатів, впровадження інновацій.

– ЗК4. Навички у сфері правового захисту інтелектуальної власності.

Фахові

– ФК3. Вміння складати та оформлювати науково-технічну та нормативну документацію, наукові звіти, доповіді, статті, охоронні документи та ін.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

Модуль 1. Інтелектуальна власність

Змістовий модуль 1. Захист інтелектуальної власності

Тема 1. Поняття інтелектуальної власності і її охорони

Тема 2. Система інтелектуальної власності

Тема 3. Охорона права на об'єкти інтелектуальної власності

Змістовий модуль 1. Економіка інтелектуальної власності

Тема 4. Економіка інтелектуальної власності

Тема 5. Захист прав інтелектуальної власності

Тема 6 Конкурентне право

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Інтелектуальна власність												
<i>Змістовий модуль 1. Захист інтелектуальної власності</i>												
Тема 1. Поняття інтелектуальної власності і її охорони	14	2	2			10	0					
Тема 2. Система інтелектуальної власності	16	2	4			10	0					
Тема 3. Охорона права на об'єкти	14	2	2			10	0					
<i>Разом за змістовним модулем 1</i>	<i>44</i>	<i>6</i>	<i>8</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>30</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Змістовий модуль 2. Економіка інтелектуальної власності</i>												
Тема 4. Економіка інтелектуальної власності	14	2	2			10	0					
Тема 5. Захист прав інтелектуальної власності	14	2	2			10	0					
Тема 6. Конкурентне право	18	4	4			10	0					
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>	<i>46</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>30</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
РАЗОМ	90	14	16	0	0	60	0	0	0	0	0	0

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми та заняття	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма
<i>Змістовий модуль 1. Захист інтелектуальної власності</i>		
Практична робота № 1. Вступ. Рівень техніки. П'ять рівнів винаходів.	2	
Практична робота № 2. Патентні дослідження: пошук документів для визначення рівня техніки	4	
Практична робота № 3. Оформлення заявки на винахід	2	
<i>Змістовий модуль 2. Економіка інтелектуальної власності</i>		
Практична робота № 4. Оформлення заявки на винахід (продовження). Опис винаходу	2	
Практична робота № 5. Особливості оформлення опису винаходу та формули винаходу на процес (спосіб)	2	
Практична робота № 6. Комерціалізація інноваційних рішень на підприємстві	4	
Разом	16	

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Перелік завдань та інших питань для самостійної роботи	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма
Модуль 1. Інтелектуальна власність		
<i>Змістовий модуль 1. Захист інтелектуальної власності</i>		
Еволюція інтелектуальної власності	10	
Види творів України на яких поширюється авторське право. Об'єкти які не охороняються авторським правом.	10	
Умови патентоспроможності винаходу, корисної моделі, промислового зразка	10	
<i>Змістовий модуль 2. Економіка інтелектуальної власності</i>		
Основні форми, засоби і способи захисту прав інтелектуальної власності	10	
Інтелектуальний капітал, його економічна природа	10	
Підходи до оцінки та методи оцінки вартості об'єктів інтелектуальної власності	10	
РАЗОМ	60	0

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи (технології) навчання:

Аналіз ситуації, помилок, колізій, казусів; брейнстормінг («мозковий штурм»); коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників; метод навчальної дискусії; ілюстрація; дистанційне навчання.

Види навчання:

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами очності та демонстрацією дослідів. Лекція покликана формувати в студентів основи знань з певної наукової галузі, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з відповідної навчальної дисципліни.

Практичні заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організовує обговорення студентами питань з попередньо вивчених тем відповідно до робочої навчальної програми. Семінарські заняття проводяться у формі бесіди (просемінар), рецензування та обговорення рефератів і доповідей, дискусій. Особливим видом семінарського заняття є спецсемінар, що практикується на старших курсах із фахових навчальних дисциплін та дисциплін спеціалізацій. Він покликаний

поєднувати теоретичну підготовку майбутніх фахівців з їх участю в науково-дослідній роботі. Семінари сприяють розвитку творчої самостійності студентів, поглиблюють їх інтерес до науки і наукових досліджень, виховують педагогічний такт, розвивають культуру мови, вміння та навички публічного виступу, участі в дискусії.

Дистанційне навчання – індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «ПРО СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ НАВЧАННЯМ MOODLE УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА»

<https://www.udau.edu.ua/assets/files/legislation/polozhennya/2016/Polozhennya-pro-sistemu-upravlinnya-navchannyam-Moodle-Umanskogo-NUS.pdf>

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі вивчення дисципліни передбачається застосування таких контрольних заходів як поточний та модульний контроль рівня засвоєння матеріалу.

Контрольні заходи – це форми і методи оцінювання рівня набутих знань та умінь студентів, які базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; застосування стандартизованої та уніфікованої системи діагностики; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лабораторних та індивідуальних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента з певних тем навчальної програми, а також до виконання конкретних завдань. Формами поточного контролю є: усне опитування; експрес-контроль рівня підготовленості студента до занять та засвоєння питань, що виносяться на самостійне опрацювання; оцінка виконання та захист студентом індивідуального завдання на кожному лабораторному занятті; підготовка та захист рефератів. При чому кожна незадовільна поточна оцінка повинна бути перескладена студентом на позитивну.

Модульний контроль здійснюється за графіком навчальної діяльності студента після завершення усіх видів його навчальної роботи з відповідного змістового модуля. Формою модульного контролю є тестування на персональних комп'ютерах (тестовий контроль знань студента за допомогою контролюючої комп'ютерної системи „Конструктор тестов”). До модульного контролю допускаються студенти незалежно від результатів поточного контролю. Студенту, який не з'явився на модульний контроль, виставляється кількість балів, одержаних ним під час поточного контролю, і призначається додатковий час для проведення модульного контролю за погодженням з кафедрою. Студент, який отримав незадовільну оцінку з

модульного контролю, повинен перескласти контрольні заходи в індивідуальному порядку.

По результатах роботи студента на протязі семестру - а саме по сумі набраних ним балів виставляється залік.

Залік виставляється студентові, який засвоїв основний програмний матеріал; грамотно, вичерпно і за суттю викладає його; дає відповіді на поставлені запитання без суттєвих помилок; може правильно використовувати теоретичний матеріал для розв'язання інженерних задач на практиці; виявляє творчий підхід і правильно обґрунтовує прийняті рішення; володіє необхідними вміннями та навичками при виконанні практичних задач; знайомий з основною та додатковою програмною літературою.

Залік не виставляється студентові, який не знає значної частини програмного матеріалу; помиляється при формулюванні основних положень сучасних методів обґрунтування рішень і стратегій; виявляє низьку культуру оформлення знань; припускає принципові помилки при розв'язанні інженерних задач; не володіє основними вміннями та навичками при виконанні практичних задач; відмовляється від відповіді на контрольні запитання.

Студенти, які на протязі семестру набрали 59 і менше балів мають академічну заборгованість.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Кількість балів за модуль	Модуль 1 80			СУМА
Змістовні модулі	ЗМ 1	ЗМ 2	Модульні 20 контролі	100 балів
Кількість балів за змістовний модуль та модульний контроль	30	50		
в т.ч. за видами робіт: практичні заняття	24	40		
виконання с.р.с.	6	10		
інші види робіт				

11. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Інтелектуальна власність. Методичні вказівки для виконання практичних робіт / В.Г.Федоров, О.І. Кепко. – Умань: УНУС, 2020. – 39 с.
2. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів з дисципліни «Інтелектуальна власність» / О.І. Кепко. – Умань: УНУС, 2020. – 16 с.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Конституція України // Голос України. – 1996. – 13 липня.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
3. Господарсько-процесуальний кодекс від 6 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
4. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність" від 01.12.1998р // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 3.
5. Закон України "Про охорону прав на сорти рослин" від 17.01.2002р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 8.
6. Закон України від 01.06.2000р. "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 12.
7. Закон України від 02.10.92р. "Про інформацію" // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48.
8. Закон України від 07.10.97р. "Про професійних творчих працівників та творчі

- спілки" // Голос України. – 1997. – 6 листопада.
9. Закон України від 11.07.2001р. "Про авторське право і суміжні права" // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 11.
 10. Закон України від 15.12.93р. "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7.
 11. Закон України від 15.12.93р. "Про охорону прав на промислові зразки" // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7.
 12. Закон України від 21.09.99р. "Про державну таємницю" // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 2.
 13. Закон України від 21.12.2000р. "Про охорону прав на зазначення походження товарів" // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 6.
 14. Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію. Наказ Держпатенту України від 27.08.95р. № 131 // Інновація. – 1995. – № 14-15.
 15. Положення про Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг та порядок видачі свідоцтв. Наказ Держпатенту України від 05 грудня 1995р. № 180 // Інновація. – 1996. – № 1-3.
 16. Положення про порядок оформлення та використання прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки, що становлять державну таємницю. Постанова Верховної Ради України від 19.01.95р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 3.
 17. Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних, повітряних). Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.94 № 545 // Збірник постанов Уряду України. – 1994. – № 11.
 18. Положення про свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію. Наказ Держпатенту України від 22.08.95р. № 129 // Інновація. – 1995. – 14-15.
 19. Правила складання та подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг. Наказ Держпатенту України від 28.02.95р. // Інновація. – 1996. – № 1-3.
 20. Про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.95 р. № 532. // Збірник постанов Уряду України. – 1995. – № 10.
 21. Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 листопада 1994р. // Збірник постанов Уряду країни. – 1995. – № 2.
 22. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – С. 356.
 23. Авторське право і суміжні права. Європейський досвід: У 2-х книгах / За ред. А.С. Довгерта. – Книга 1: Нормативні акти і документи. Європейська інтеграція України / Уклад. Р.В. Дроб'язко. – К.: Ін Юре, 2001. – 520 с; Книга 2: Виступи, статті європейських спеціалістів / Уклад. В.С. Дроб'язко – К.: Ін Юре, 2001. – 460 с.
 24. Азбука авторського права / Под ред. Е.В. Тарасовой. – М., 1982.
 25. Азимов Ч. Н. Договорные отношения в области научно-технического прогресса.

- Харьков, 1981.
26. Андрощук Г.А., Работягова Л.И. Патентное право: правовая охрана изобретений: Учебн. пособие. – К.: МАУП, 1999. – 212 с.
 27. Антимонов Б. С, Флейшниц Е. А. Авторское право. – М, 1957.
 28. Бабиця І.А. Авторське, винахідницьке право, право на відкриття і міжнародний захист авторських прав. – К., 1997. – 107 с.
 29. Белов В.В., Витапись Г.В., Денисов Г.М. Интеллектуальная собственность. Законодательство и практика его применения: Учеб. пособие. – М.: Юрист, 2002. – 288 с.
 30. Введение в интеллектуальную собственность // ВОИС, 1998. – 652 с.
 31. Зобов'язальне право. Теорія і практика / За ред. О. В. Дзери. – К., 1998.
 32. Мельник О.М. Проблеми охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні. – Харків, 2002. – 362 с.
 33. Право інтелектуальної власності: Академ, курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О.А. Підпригори, О.Д. Святоцького. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К.: Концерн „Видавничий Дім „Ін Юре”, 2002. 672 с.
 34. Промисловий зразок [Текст] / Л.І. Ніколаєнко [и др.]; ред. В.Л. Петров; Державне патентне відомство України. – К.: Вид. Дім "Ін Юре", 2009. – 124 с.
 35. Селиванов М.В. Защита права на компьютерную программу: теория и практика. – Учебно-практ. пособ. – Харьков: Эспада, 2004. – 176 с.
 36. Цира А. Франчайзинг и франчайзинговый договор. – К., 2002. – 240 с.
 37. Черкес М.Е. Правовое регулирование деятельности в Интернете: Монография. Часть 1. – Одесса: Латстар, 2002. – 88 с.
 38. Шишка Р.Б. Охрана права интеллектуальной собственности: авторско-правовой аспект: Монография. – Харків: Видавництво Нац. ун-ту внутр. Справ, 2002. – 368 с.
 39. Шестимиров А.А., Минав А.А. Промышленные образцы. – М., 1996. – 397 с.
 40. Стефан М.И. Ответственность за нарушение авторских и смежных прав // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1996. – № 9. – С. 32-35.
 41. Штумпф. Лицензионный договор. – М.: Прогресс, 2008.

Додаткова

1. Декларация про державний суверенітет України. Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 серпня 1990 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1990. – № 31. – Ст. 429.
2. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971р. // Відомості Верховної Ради Української РСР, – 1971. – Додаток до № 50. – Ст. 375.
3. Загальна Декларация прав людини від 10 грудня 1948 р.
4. Стокгольмська конференція з інтелектуальної власності 1967 року, що заснувала Всесвітню організацію інтелектуальної власності.
5. Бернская конвенция об охране литературных и художественных произведений от 9 сентября 1886 г.: Интеллектуальная собственность: нормативно-правовые акты / Под общ. ред. А.Д. Святоцького, В.П. Петров. – Т. 2. – К.: Ін Юре, 1999.

6. Всемирная конвенция об авторском праве (пересмотренная в Париже 24 июля 1971 года) // Международные нормативные акты ЮНЕСКО. – М.: Логос, 1993. – С. 435-450.
7. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів та послуг для реєстрації знаків 1957 року.
8. Мадридское соглашение о международной регистрации знаков от апреля 1891 г.: Интеллектуальная собственность: нормативно-правовые акты / Под общ. ред. А.Д. Святоцкого, В.П. Петрова. – Т. 2. – К.: Ин Юре, 1999.
9. Парижская конвенция по охране промышленной собственности от 20 марта 1883 года, пересмотренная в Брюсселе 14 декабря 1900 г., в Вашингтоне 2 июня 1911 г., в Гааге 6 ноября 1925 г., в Лондоне 2 июня 1934 г., в Лиссабоне 31 октября 1958 г. в Стокгольме 14 июля 1967 г.: Интеллектуальная собственность: нормативно-правовые акты / Под общ. ред. А.Д. Святоцкого, В.П. Петрова. – Т. 2. – К.: Ин Юре, 1999.
10. Закон України "Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акту від 24 липня 1971 року, зміненого 2 жовтня 1979 року)" // відомості Верховної Ради України. – 1995. – №21. – С. 155.
11. Закон України "Про ратифікацію Угоди про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав" // Відомості Верховної Ради України. - 1995. – № 5. – С. 32.
12. Інтеллектуальна власність в Україні: правові основи і практика. – Наук.-практ. видання: 44-х томах / Під загальною редакцією О.Д. Святоцького. К., "Ін. Юре", 2009. – с. 480.
13. Калятин В.О. Интеллектуальная собственность. (Исключительные права). Учебник для вузов. – М.: Из-во НОРМА, 2000. – с. 480.
14. Крайнів П.П., Работягова Л.І. Патентування винаходів в Україні / за ред. П.П. Крайніва: Монографія. К.: Вид. Дім "Ін Юре", 2000. – с. 340.
15. Основи інтелектуальної власності. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 1999. – с. 578.
16. Охорона промислової власності в Україні "Монографія" / За ред. О.Д. Святоцького, В.Л. Петрова. – К.: Видавничий Дім "Ін. Юре". – 2009. – с. 400.
17. Підпригора О.А., Підпригора О.О. "Право інтелектуальної власності в Україні": Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – с. 335.

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
2. www.library.vn.ua – Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А.Тімірязєва.
3. www.scholar.ru – пошукова система наукових публікацій.
4. www.sdip.gov.ua – Державний департамент інтелектуальної власності
5. www.uacr.kiev.ua – Державне підприємство «Українське агентство з авторських

та суміжних прав»

6. www.iipl.ukrpatent.org – Державний інститут інтелектуальної власності
7. www.ip-centr.kiev.ua – Державний центр інноватики та патентно-інформаційних послуг
8. www.ukrpatent.org – Державне підприємство «Український інститут промислової власності» (Укрпатент).